

Katedra pomocných věd historických a archivnictví

CELOSTÁTNÍ KOLO 53. ROČNÍKU DĚJEPISNÉ OLYMPIÁDY

II. kategorie

**„Každodenní život a kulturní kořeny českých zemí (Čechy, Morava, Slezsko).
Od Cyrila a Metoděje po Jana Husa.“**

2023/2024

PÍSEMNÁ PRÁCE NA TÉMA:

**Příběh stavby či předmětu každodenní potřeby ze sledovaného období
(domácnost, práce, kostel) a jeho zasazení do dobových souvislostí.**

Název práce: Strakonický kostel sv. Prokopa v roli konventního řádového kostela johanitů ve 14. století

Zpracoval: Barbora Kunešová

Adresa školy: Gymnázium Strakonice, Máchova 174
386 48 Strakonice

Ročník: sexta

Kraj: Jihočeský

Obsah

Slovo úvodem	3
Prameny a literatura.....	3
Románská etapa	4
Raně gotický kostel	4
Strakonický hrad v rukou johanitů	5
Doslov	5
Prameny a literatura.....	6
Internetové zdroje	6
Archivní prameny	6
Povinná příloha	7
Nepovinná příloha	10
Prameny a literatura – příloha	12
Internetové zdroje – příloha	12
Archivní prameny – příloha	12

Slovo úvodem

Ve své práci bych ráda vyzdvihla význam kostela sv. Prokopa, národní kulturní památky, jež je součástí areálu hradu ve Strakonici. Byl založen jako hradní kostel Bavorů ze Strakonic, nicméně roku 1243 darován spolu s prostorem pro rytířskou komendu johanitům: „...*pro odpuštění hříchů svých a své manželky Bohuslavy a synů našich, jakož i předků našich – špitálu sv. Jana Křtitele Jeruzalémského, kostel a vesnice doleji vyjmenované, z našeho majetku předáváme, aby je nadále drželi.*“ (1) Stal se z něj konventní řádový kostel, od roku 1420 dokonce hlavní kostel johanitských rytířů v Království českém, jelikož pražskou komendu vydrancovali husité. Až do konce 17. století, než bylo sídlo velkopřevorství přeneseno zpět do Prahy, byl kostel duchovním centrem maltézských rytířů.

Prameny a literatura

Vstupujeme do interiérů unikátního kostela sv. Prokopa, který byl pro mě primárním hmotným pramenem. Jeho rozsáhlá rekonstrukce, uskutečněná v letech 2020-2022, odhalila tajemství této dominanty hradu nad Otavou. Unikátní památkou na dobu zasedání duchovních představených johanitského řádu, která byla nově objevena, je gotické „sedile“ zapuštěné do jižní stěny presbytáře, jež se nacházelo v těsné blízkosti oltáře a nad dlažbou, pod níž se pravděpodobně ukrývá krypta, která dosud nebyla prozkoumána. Restaurátoři též našli kostnící pod sakristií, odkryli a obnovili nástěnné malby a výzdobu klenby, vrátili oltářům jejich původní barevnost, zpřístupnili prostor nad sakristií a jižní lodí, kam umístili depozitáře artefaktů pocházejících ze 13. a 14. století. (2)

Procházíme hlavní lodí kostela, kde nás zaujme prolínání různých uměleckých směrů. Můžeme si zde povšimnout původního pozdně románského zdiva a klenby, renesančních nástěnných maleb, jakož i barokních štukovaných pilastrů. Při severní zdi upoutá naši pozornost gotický skládací oltář sv. Anny Samotřetí, na jehož postranních křídlech obdivujeme řezby zobrazující legendu o založení strakonického řádového konventu Bavorem I., který – vydávaje se na třetí křížovou výpravu – slíbil Bohu, že vrátí-li se domů ve zdraví a narodí-li se mu syn, bohatě se odmění statečnému řádu sv. Jana Jeruzalémského. (3) Vedle oltáře nelze přehlédnout repliku plastiky Strakonické madony, jejíž originál byl vytvořen ve dvacátých letech 14. století a patří k významným dílům středověké sbírky Národní galerie v Praze. Období třicetileté války nám připomíná kopie obrazu Panny Marie Vítězné spojeného s legendou o bitvě na Bílé hoře, jehož originál pocházel ze 16. století. O hmotné kultuře nám mnohé doplní inventáře dochované v rámci fondu Řád maltézských rytířů – české velkopřevorství v Národním archivu.

Promlouvají k nám též poměrně bohatá literatura a prameny, které přibližují každodenní duchovní život johanitských rytířů – především převorů konventu a řádových kaplanů, jež se o kostel a jeho provoz starali. Cenným písemným zdrojem byl pro mě fond „Děkanský úřad Strakonice“ v SOkA Strakonice, z něhož mi některé prameny doplnil můj vyučující, který má povolení od Jihočeského biskupství tyto prameny studovat.

¹ kolektiv autorů. *Strakonice – propagační sborník*, Strakonice: Nová Šumava, 1933, s. 142-144, bez ISBN

² https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/kostel-strakonice-obnova-sv-prokop-varhany-tram-malby.A221124_083837_budejovice-zpravy_khr

³ kolektiv autorů. *Strakonice – kapitoly z historie*, Strakonice: město Strakonice, 2002, s. 155-156, ISBN: 80-238-7889-1

Románská etapa

Vraťme se na začátek 13. století, kdy johanitský řád založil v areálu strakonického hradu „špitální dům“. (4) Těšil se přízni šlechticů rodu Bavorů, kteří půl druhé století finančně podporovali zvelebování kláštera a kostela zasvěceného původně sv. Vojtěchu, jež ve 14. století johanité zasvětili sv. Prokopu. Románskou etapu této impozantní stavby nám připomínají románská jižní hradba, zazděné okno či tribuna v západní části hlavní lodi, z níž vede v prvním patře portál do bývalého kláštera. (5) Zajímavostí je jeden z trámů vyrobený z borového dřeva, jehož část se podařilo po rekonstrukci uchovat ve zdi a pomocí dendrochronologické analýzy přesně datovat jeho stáří – strom byl pokácen mezi lety 1287 a 1288. (6)

Zastavme se v této době vzestupu řádu sv. Jana Jeruzalémského a přibližme si atmosféru jeho strakonického sídla, která byla neodmyslitelně spjata s duchovním životem johanitů, z nichž mnohé známe jménem, například převory Theodoricha, Mikuláše, Jindřicha z Čelákovic, Matouše, Benedikta z Bračic, Řehoře či Jana z Lomnice. Řádoví bratři ctili řeholi jejich řádu, sepsanou v polovině 12. století velmistrem Raymondem de Puy, jejímž základem byla špitální služba nemocným, kteří byli vnímáni johanity jako „*naši Páni chudí*“ – chudí majetkem, tělesně nebo duchem – ve smyslu Kristova odkazu uvedeném v evangeliích. Řehole specifikovala duchovní službu poutníkům, navštěvování nemocných se svátostí oltářní, získávání almužen ve prospěch chudých a morálku řádových bratří založenou na dodržování třech slibů daných Bohu – cudnosti, poslušnosti a životě bez vlastního majetku. Na oděvech johanitů neunikne naší pozornosti bílý osmihrotý kříž – řádový symbol vyjadřující úctu k Pánu a Svatému Kříži, aby řádové bratry „*Bůh skrze toto jednotné znamení, jednotnou víru, práci a poslušnost provázel a ochraňoval v duši i na těle, se všemi našimi Svatými patrony od zlé moci d'ábla v tomto světě i v příštím.*“ Vstupme do klášterního kostela, kde nás obklopí spiritualita umocněná tichem a září svíce označující svatostánek – místo k uložení eucharistie. (7)

Raně gotický kostel

Occitáme se v osmdesátých letech 13. století, kdy kostel procházel významnými úpravami, jejichž tvůrci byli inspirováni ranou gotikou. Její prolnutí s románským slohem spatříme na monumentální stavbě raně gotického presbytáře se čtyřicetimetrou věží románského charakteru. Kamenné zdivo přechází do cihlového materiálu, z čehož usuzujeme, že stavební práce probíhaly dlouhou dobu (8), a to díky štědrým donacím Bavora (II.), bohatého velmože podporujícího Přemysla Otakara II., který však smrtí krále a následným okupováním Čech Branibory ztratil svou vlivnou pozici a uchýlil se do soukromí. (9) Za gotickou podobu kostela vděčíme jeho synovi Bavorovi (III.) podporujícímu johanitský řád. Stavební práce byly financovány též z prodeje odpustků těm, kdo „*přijmou hodně nejsvětější svátost oltářní na hradě*

⁴ FIBICH, Ondřej. SKALICKÝ, Karel. *Obrazy z dějin Strakonice*, Strakonice: Ondřej Fibich, 2017, s. 15, ISBN: 978-80-88002-15-4

⁵ odbor kultury ONV Strakonice. *Památky strakonického okresu*, Strakonice: ONV Strakonice, 1968, s. 12-13, bez ISBN

⁶ https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/kostel-strakonice-obnova-sv-prokop-varhany-tram-malby.A221124_083837_budejovice-zpravy_khr

⁷ Státní okresní archiv Strakonice, Děkaný úřad Strakonice, inv. č. 82, sing. II-2, kostel sv. Prokopa, kart. 21

⁸ KUPKA, Jiří. *Strakonické kostely*, Strakonice: město Strakonice, 2001, s. 4-5, bez ISBN

⁹ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice – město, lidé, osudy*, vydání II., Strakonice: MNV Strakonice, 1989, s. 32, bez ISBN

strakonickém, ať tato jest podána v kterémkoli místě“. (10) Raně gotický kostel se svými rozměry blížil jeho dnešní podobě. Dřevěný strop hlavní lodi byl vyšší než dnes, k věži přiléhala patrová sakristie, severní a jižní stranu zdobila okna. (11) Plochohřbitý ambit v západní části kostela byl sklenut a vyzdoben freskami zobrazujícími výjevy z Kristova života, které patří k nejvýznamnějším dochovaným příkladům české gotické malby. (12) Unikátní raný projev gotické mariánské úcty, pro který v jižních Čechách máme obdobu pouze ve Vyšším Brodě a Českém Krumlově, dokládá socha Strakonické madony. (13) Posuňme se na začátek 14. století, kdy byla gotická přeměna kostela dokončena stavbou jižní věže, jejíž průčelí nám připomíná zásluhy Bavora (III.): *„Léta Páně 1311 (ev.1317) za vládnoucího Jana krále českého Bavor z Bavorova“.* (14)

Díky štedrým donacím Bavorova nástupce Viléma Bavora ze Strakonice mohl johanitský řád rozšiřovat svůj majetek: *„Takto znovu uznáváme: předně polovinu hradu, v níž se nalézá klášter sv. Vojtěcha (...) kostel se všemi klenoty (...) Dále špitál při mostě položeným (...) Dále mlýn na konci mostu kratšího (...) a jiný mlýn pod větším městem Strakonice (...) Dále desátek tržného a desátek mýta (...) Dále plný desátek ze tří našich mlýnů (...) Dále dvůr se školou proti městu a mlýn (...) Dále kostel v Lomu a vesnici tamže .“* (15)

Strakonický hrad v rukou johanitů

Čas nás unáší na konec 14. století, kdy Bavor (IV.) četnými spory s johanity ukončil období podpory jejich řádu: *„Dům velice trpí bezbožným pánem, který mu způsobil již mnoho škod.“* (16) Rozepře byly ukončeny roku 1402, ve kterém velkopřevor johanitů Jindřich z Hradce vykoupil od posledních potomků vymírajícího rodu zbývající část hradu, jenž se stal hlavním sídlem johanitského řádu v době husitských bouří. (17)

Necelé dvě středověké míle východně od Strakonice byla 25. března 1420 svedena nečekaně významná bitva – u Sudoměře. Kostel sv. Prokopa se stal svědkem proseb o uzdravení raněného generálního převora Jindřicha z Hradce, jenž nakonec na podzim téhož roku zemřel. Ze zničené pražské komendy přichází řádoví bratři do nového útočiště a jejich kněží a kaplani se starají o každodenní liturgii i v dobách ohrožení. (18)

Doslov

Kostel sv. Prokopa byl zásadním svatostánkem království v době sedisvakance pražského arcibiskupství, do roku 1561 byli nejvyššími duchovními představiteli s právem biskupské berly strakoničtí generální převorové. V době josefínských reforem byla strakonická farnost povýšena na děkanství. Posledním řádovým převorem byl v padesátých letech 20. století František Antonín Voráček.

Ráda bych svou práci nabídla strakonické farnosti, Muzeu středního Pootaví a informačnímu centru ve Strakonici, jakož i mému gymnáziu, které na svých webových stránkách prezentuje studentské práce.

¹⁰ BIRNBAUMOVÁ, Alžběta. *Strakonický hrad*, Praha: Vyšehrad, 1947, s. 14, bez ISBN

¹¹ kolektiv autorů. *Strakonice – kapitoly z historie*, Strakonice: město Strakonice, 2002, s. 150-151, ISBN: 80-238-7889-1

¹² odbor kultury ONV Strakonice. *Památky strakonického okresu*, Strakonice: ONV Strakonice, 1968, s. 12-13, bez ISBN

¹³ FIBICH, Ondřej. SKALICKÝ, Karel. *Obrazy z dějin Strakonice*, Strakonice: Ondřej Fibich, 2017, s. 20, ISBN: 978-80-88002-15-4

¹⁴ KUPKA, Jiří. *Strakonické kostely*, Strakonice: město Strakonice, 2001, s. 6, bez ISBN

¹⁵ kolektiv autorů. *Strakonice – propagační sborník*, Strakonice: Nová Šumava, 1933, s. 148, bez ISBN

¹⁶ FIBICH, Ondřej. SKALICKÝ, Karel. *Obrazy z dějin Strakonice*, Strakonice: Ondřej Fibich, 2017, s. 24, ISBN: 978-80-88002-15-4

¹⁷ kolektiv autorů. *Strakonice – propagační sborník*, Strakonice: Nová Šumava, 1933, s. 150, bez ISBN

¹⁸ CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice – město, lidé, osudy*, vydání II., Strakonice: MNV Strakonice, 1989, s. 59-60, bez ISBN

PRAMENY A LITERATURA

- kolektiv autorů. *Strakonice – propagační sborník*, Strakonice: Nová Šumava, 1933, s. 141-150, bez ISBN
- FIBICH, Ondřej. SKALICKÝ, Karel. *Obrazy z dějin Strakonice*, Strakonice: Ondřej Fibich, 2017, s. 15-24, ISBN: 978-80-88002-15-4
- KUPKA, Jiří. *Strakonické kostely*, Strakonice: město Strakonice, 2001, s. 3-7, bez ISBN
- odbor kultury ONV Strakonice. *Památky strakonického okresu*, Strakonice: ONV Strakonice, 1968, s. 12-13, bez ISBN
- CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice – město, lidé, osudy*, vydání II., Strakonice: MNV Strakonice, 1989, s. 24-60, bez ISBN
- BIRNBAUMOVÁ, Alžběta. *Strakonický hrad*, Praha: Vyšehrad, 1947, s. 11-16, bez ISBN
- kolektiv autorů. *Strakonice – kapitoly z historie*, Strakonice: město Strakonice, 2002, s. 149-156, ISBN: 80-238-7889-1
- SEDLÁČEK, Augustin. *Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl XI. Prácheňsko*, Praha: Argo, 1997, ISBN: 80-72-03-1-40—6
- ČERVENKA, Vladimír. *České velkopřevorství johanitů a jejich heraldika*, Jihočeský herold, 2/2006, s.5-23, bez ISBN

INTERNETOVÉ ZDROJE

- LUDIKAR, Augustin Česlav. *O řádu maltánském, se zvláštním zřetelem na Čechy*, Klatovy: Čermák, 1878, bez ISBN
- https://www.idnes.cz/ceske-budejovice/zpravy/kostel-strakonice-obnova-sv-prokop-varhany-tram-malby.A221124_083837_budejovice-zpravy_khr

ARCHIVNÍ PRAMENY

- Národní archiv Praha, 1. oddělení, Řád maltézských rytířů – české velkopřevorství, inv. č. 260, sign. 1-9, visitace komendy Strakonice, kart. 155
- Státní okresní archiv Strakonice, Děkanský úřad Strakonice, inv. č. 82, sing. II-2, kostel sv. Prokopa, kart. 21

PŘÍLOHA

KOMENTÁŘ K LITERATUŘE A PRAMENŮM

Pro vytvoření příběhu strakonického kostela sv. Prokopa bylo velice důležité ujasnit si a chronologicky utřídit historické souvislosti, které ovlivnily jeho architektonický vývoj a změny interiéru. K tomuto účelu jsem využila soudobé textové prameny, především *Strakonice – propagační sborník*, *Obrazy z dějin Strakonice*, *Strakonický hrad* a *Strakonice – město, lidé, osudy*.

Strakonice – propagační sborník

Stěžejní pro mou práci byla publikace z roku 1933, na které se podílelo více než padesát autorů, mezi nimiž figuruje i jméno strakonického rodáka Rudolfa Berana, tehdejšího poslance, úřadujícího místopředsedy a generálního tajemníka Republikánské strany zemědělského a malorolnického lidu. Sborník se skládá z jednotlivých článků pojednávajících nejen o historii města Strakonice a jeho kulturních památkách, ale jsou v něm též uvedeny informace o dobovém dění v oblasti školství, sportu, kultury, zdravotnictví, politiky, průmyslu nebo zemědělství. Publikace obsahuje také zajímavou přílohu nazvanou *Strakonicko v číslech*, v níž lze nalézt údaje o tehdejšímu počtu obyvatel, výsledcích voleb do poslanecké sněmovny, plošné výměře zemědělské půdy či výnosech sklizně.

Pro mou studii jsem využila kapitolu *Stavební vývoj hradu a města Strakonice*, jež mimo jiné podrobně popisuje život členů šlechtického rodu Bavorů ze Strakonice. Jelikož je tento oddíl velice rozsáhlý, bylo pro mě pracné a časově náročné chronologicky utřídit veškeré detailní informace v něm obsažené a následně z nich vybrat ty, které ovlivnily vývoj kostela sv. Prokopa. V textu se nachází mnoho latinských výrazů a citací, a proto jsem ocenila editorské poznámky, které uvádí jejich překlad.

Obrazy z dějin Strakonice

Tato kniha, jejímiž autory jsou Ondřej Fibich a Karel Soukup, byla vydána roku 2017 u příležitosti 650. výročí založení města Strakonice. Zaujala mě populární forma zpracování faktografie týkající se historie Prácheňského kraje, a to od počátků jeho osidlování do roku 2016. Pozoruhodný je též obrazový materiál, jehož podrobný popis je uveden v příloze spolu s odvoláním na konkrétní instituce či soukromé osoby, v jejichž sbírkách je uložen.

Z této publikace jsem využila kapitolu týkající se mnou sledovaného období, tedy 14. a 15. století, ve které jsou uvedeny informace o rodu Bavorů a jejich hradu, jakož i o kostele sv. Prokopa a uměleckých dílech s ním souvisejících.

Strakonický hrad

V této publikaci z roku 1947, v níž Alžběta Birnbaumová podrobně popisuje dějiny strakonického hradu, jsem našla detailní informace týkající se architektury a hmotné kultury kostela sv. Prokopa. Text je psán starší češtinou, a tak pro mě bylo náročné vybrat z něj zásadní informace.

Strakonice – město, lidé, osudy

Dílo Jana Zdeňka Cvrčka *Strakonice – město, lidé, osudy* bylo poprvé vydáno na sklonku sedmdesátých let 20. století, kdy jej kladně ohodnotil básník, spisovatel a malíř Ladislav Stehlík: „*Čtenář, který chce poznat historii svého města, je bohatě obdarován, neboť se mu dostává knihy zajímavě napsané, myšlenkově bohaté a cílevědomě zaměřené. Je to vlastně kronika, v níž nás autor spolehlivě provádí jednotlivými časovými úseky městské historie.*“ (26. ledna 1968, *Jihočeská pravda*, roč. XXIV.) V rozšířeném vydání této knihy z roku 1989 je objasněno postavení šlechticů rodu Bavorů v českém království a jejich vliv na stavební přeměnu kostela sv. Prokopa. Kapitoly jsou chronologicky seřazeny a doplněny kresbami vztahujícími se k faktografii – zaujal mě nákres půdorysu strakonického hradu, na němž je znázorněna jeho nejstarší část, stavby iniciované rodem Bavorů, rekonstrukce realizované v 16. století a budovy z období baroka.

Příběh architektonické přeměny kostela sv. Prokopa vychází též ze soudobých textových pramenů, a to primárně z vlastivědného sborníku *Strakonice – kapitoly z historie* a publikace *Strakonické kostely*, a je zasazen do dobových souvislostí, které jsem zpracovala na základě informací uvedených ve výše zmíněných knižních zdrojích.

Strakonice – kapitoly z historie

Sborník, vydaný v roce 2002, je zaměřen na historický vývoj rozličných oblastí života ve Strakoniciích, přičemž kapitoly byly zpracovány řadou autorů. Pro mou studii byl zásadní oddíl od Jiřího Kupky *Sakrální architektura ve Strakoniciích*, v němž je popsána historie významných strakonických církevních staveb. V části pojednávající o kostelu sv. Prokopa jsem našla detailní popis jeho stavebních úprav od jeho založení až po renovaci fasád a interiéru v šedesátých letech 20. století. Užitečným jsem shledala jmenový rejstřík a se zaujetím prohlédla též obrazovou přílohu. Text Jiřího Kupky je srozumitelný a čtivý, proto mě potěšilo, že i další knižní zdroj, který jsem použila k přiblížení stavebních proměn kostela, vytvořil právě on.

Strakonické kostely

Jedná se o neprodejnou publikaci z roku 2001, která je nabízena v kostele sv. Prokopa za dobrovolný příspěvek, jímž lze finančně podpořit římskokatolickou farnost Strakonice v její činnosti a péči o památky. Pečlivě zpracovaný text, doplněný fotografiemi strakonických sakrálních staveb a jejich interiérů, mi umožnilo nahlédnout nejen do historie kostela, kterým se v mé studii zabývám, ale také dalších třech významných kostelů zasvěcených sv. Markétě, sv. Václavu a Panně Marii Bolestné.

Archivní prameny

Omezený rozsah seminární práce mi neumožnil pracovat do větší hloubky s nevydanými archiváliemi uloženými v SOkA Strakonice a NA Praha. Jde o bohaté fondy, zejména fond Řád maltézských rytířů – české velkopřevorství, kde jsou uloženy inventáře komendy a kostela sv. Prokopa. Výpisky z nich, stejně jako v případě fondu Děkanství úřad Strakonice, mi poskytl můj vyučující. Písemnosti nejen otevírají pohled do hmotné kultury a správy kostela, ale také umožňují doplnit jmenovitě převory, řádové kněze a kaplany.

Renesačně upravený oltář sv. Anny Samotřetí přibližuje legendu o založení johanitského konventu ve Strakonicih Bavořem (I.). Na řezbě vpravo dole vidíme Bavoře (I.), jenž se loučí se svou manželkou Bolemilou před odjezdem na třetí křížovou výpravu. Můžeme si povšimnout románské klenby, která je zde zobrazena. Nad touto scénou je Bavor (I.) znázorněn jako poutník konající pokání na křížové výpravě, jemuž anděl přináší listinu o darování kostela sv. Vojtěcha řádu sv. Jana Křtitele Jeruzalémského, jenž později tento kostel zasvětil sv. Prokopu. Příběh pokračuje na levém horním křídle, kde zobrazení velkopřevora vyjadřuje skutečnost, že kostel se stal vlastnictvím johanitů. Na tomto výjevu lze zpozorovat již raně gotickou klenbu, stejně jako na řezbě pod ním, kde vidíme, že se Bavor (I.) dočkal syna. Pozadí popsaných scén je zajímavým pramenem k architektonickému vývoji kostela sv. Prokopa na přechodu románského a raně gotického slohu.

13. a 14. století nám připomíná dřevěný trám vyrobený na sklonku 13. století, gotické „sedile“ objevené při nedávné rekonstrukci kostela a kopie sochy Strakonické madony.

Osmihrotý kříž – znamení řádu sv. Jana Křtitele Jeruzalémského, jež připomíná smrt Ježíše Krista, jeho vítězství nad smrtí a naději na vzkříšení – vyjadřuje trojí symboliku. Bílá barva symbolizuje čistotu, čtyři ramena vyjadřují čtvero rytířských ctností – věrnost, čest, umírněnost a statečnost. Osm hrotů odkazuje na Osmero blahoslavenství z Ježíšova Horského kázání – požehnání lidem pokorným, věřícím, moudrým, spravedlivým, milosrdným, milujícím své bližní, umírněným a statečným.

Na severní straně chóru kostela sv. Prokopa se nachází freska erbu fundátora Bavora (I.), na níž osmihrotý kříž tvoří podklad jeho znamení, čímž mu johanité přiznali členství v řádu. Na podnose lze spatřit uťatou hlavu sv. Jana Křtitele.

Oltář sv. Prokopa pocházející z konce 17. století je spjat se zasvěcením kostela tomuto světcí řádem sv. Jana Křtitele Jeruzalémského, jelikož sv. Prokop byl na našem území jeden z prvních šířitelů kultu sv. Jana Křtitele.

Obraz narození Páně na oltáři Panny Marie Vítězné má pohnutý osud. Roku 1619 byl strakonický hrad dobyt. Ve zpusťšeném kostele nalezl měšťan Fibras tento starobylý obraz, pocházející pravděpodobně ze 16. století, jež byl zhanoben protestanty – všem postavám kromě Jezulátka byly propíchnuty oči. Fibras jej odevzdal horlivému karmelitánskému mnichu Dominiku á Jesu Maria, jenž pojal toto dílo jako posvátný předmět ochraňující císařské vojsko, které doprovázel, před nebezpečím. Legenda praví, že roku 1620 tento obraz dopomohl vojsku k vítězství na Bílé hoře. Originál obrazu byl převezen do karmelitánského kostela v Římě, kde v roce 1882 shořel.

PRAMENY A LITERATURA – PŘÍLOHA

- BIRNBAUMOVÁ, Alžběta. *Strakonický hrad*, Praha: Vyšehrad, 1947, s. 11-16, bez ISBN
- kolektiv autorů. *Strakonice – propagační sborník*, Strakonice: Nová Šumava, 1933, s. 142-150, bez ISBN
- FIBICH, Ondřej. SKALICKÝ, Karel. *Obrazy z dějin Strakonice*, Strakonice: Ondřej Fibich, 2017, s. 15-24, ISBN: 978-80-88002-15-4
- CVRČEK, Jan Zdeněk. *Strakonice – město, lidé, osudy*, vydání II., Strakonice: MNV Strakonice, 1989, s. 24-54, bez ISBN
- kolektiv autorů. *Strakonice – kapitoly z historie*, Strakonice: město Strakonice, 2002, s. 149-151, ISBN: 80-238-7889-1
- KUPKA, Jiří. *Strakonické kostely*, Strakonice: město Strakonice, 2001, s. 3-7, bez ISBN
- SEDLÁČEK, Augustin. *Hrady, zámky a tvrze Království českého, díl XI. Prácheňsko*, Praha: Argo, 1997, ISBN: 80-72-03-1-40—6
- ČERVENKA, Vladimír. *České velkopřevorství johanitů a jejich heraldika*, Jihočeský herold, 2/2006, s.5-23, bez ISBN
- fotografie autora – kostel sv. Prokopa na strakonickém hradě

INTERNETOVÉ ZDROJE – PŘÍLOHA

- LUDIKAR, Augustin Česlav. *O řádu maltánském, se zvláštním zřetelem na Čechy*, Klatovy: Čermák, 1878, bez ISBN

ARCHIVNÍ PRAMENY – PŘÍLOHA

- Národní archiv Praha, 1. oddělení, Řád maltézských rytířů – české velkopřevorství, inv. č. 260, sign. 1-9, visitace komendy Strakonice, kart. 155
- Státní okresní archiv Strakonice, Děkanský úřad Strakonice, inv. č. 82, sing. II-2, kostel sv. Prokopa, kart. 21